

Fotografie en portrechtrecht

www.akkerman.nl
malou@akkerman.nl
+31 6 20 35 80 93

A

De legal business partner voor bedrijven tot 50 medewerkers

Let's grow together

Ⓐ

de balans tussen artistieke vrijheid
en de bescherming van de privacy
en rechten van de geportretteerde.

Wat is het Auteursrecht?

Auteursrecht: Beschermde de maker van een foto.

Automatisch: Ontstaat direct bij het maken van de foto, mits de foto een “eigen, oorspronkelijk karakter” heeft en een “persoonlijke stempel van de maker” draagt. Dit betekent dat de fotograaf creatieve keuzes moet hebben gemaakt, zoals de compositie, belichting of hoek van de foto.

Uitzonderingen: Alleen beperkt door de wet (bijv. persvrijheid of parodie).

A

Auteursrecht ontstaat **automatisch** zodra de foto wordt gemaakt. Je hoeft je auteursrecht dus niet apart te registreren. Als fotograaf heb je het exclusieve recht om de foto te reproduceren, publiceren of verkopen, en je kan anderen daarvoor toestemming geven via een licentie. Deze rechten gelden tot 70 jaar na je overlijden.

Wat is Portretrecht?

Portretrecht: Beschermt mensen die herkenbaar zijn afgebeeld.

Commercieel gebruik v.s. niet-commercieel (zoals kunst of journalistiek).

Geen toestemming nodig bij artistiek/journalistiek gebruik, tenzij redelijk belang.

A

Toelichting: Het portretrecht is een uitzondering op het auteursrecht, dat gaat over de rechten van de geportretteerde. Het beschermt personen die herkenbaar in beeld zijn gebracht, ongeacht of dit bewust is gebeurd (geposeerd) of onbewust (toevallig).

Er zijn twee belangrijke scenario's:

1. **Commercieel gebruik:** Denk aan foto's voor advertenties of verkoop. Hier is altijd toestemming nodig, tenzij de persoon geen redelijk belang heeft om publicatie tegen te houden.
2. **Niet-commercieel gebruik:** Bij gebruik voor bijvoorbeeld kunst of journalistiek ligt de lat lager. De geportretteerde kan echter bezwaar maken als hij/zij een redelijk belang heeft om dit te doen (bijvoorbeeld inbreuk op privacy of reputatie).

A

fotograaf onbekend

Als fotograaf heb je het auteursrecht op de foto. Dit betekent dat je het exclusieve recht hebt om te bepalen hoe de foto wordt gebruikt. Je mag de foto publiceren, tentoonstellen of verkopen, tenzij andere wetten (zoals het portretrecht) je beperken.

Het portretrecht beschermt de rechten van de geportretteerde persoon als deze herkenbaar is afgebeeld. Er zijn een paar belangrijke vragen die we hierbij moeten beantwoorden:

1. Is de vrouw met de zak over haar hoofd herkenbaar? Het portretrecht geldt alleen als iemand herkenbaar is. Dit hoeft niet alleen door het gezicht te zijn, maar kan ook door bijvoorbeeld lichaamshouding, kleding, of andere kenmerken. Als de vrouw met een zak over haar hoofd volledig onherkenbaar is, geldt er geen portretrecht. In dat geval mag je de foto in principe publiceren in een krant of tentoonstellen zonder haar toestemming, omdat haar recht op privacy of reputatie niet wordt geschonden.
2. Is er een redelijk belang: Als de vrouw toch op enige manier herkenbaar is (bijvoorbeeld door andere visuele aanwijzingen zoals haar lichaamshouding, kleding, of omgeving), zou zij kunnen beweren dat zij een redelijk belang heeft om publicatie tegen te houden. Dit redelijk belang kan bijvoorbeeld te maken hebben met privacy of reputatie.

Wat is een redelijk belang?

Redelijk belang: Beschermst privacy, reputatie en veiligheid.

1. is de gefotografeerde persoon herkenbaar?
2. Is er een redelijk belang?

Situaties: Bij kwetsbaarheid, beschadiging van reputatie of commercieel gebruik.

Verweer: beschouwd als nieuwsverslaggeving of artistieke expressie in een openbare ruimte.

A

Toelichting: Een redelijk belang verwijst naar het recht van de geportretteerde om publicatie te voorkomen, zelfs als de foto in een niet-commerciële context wordt gebruikt. Het redelijk belang kan bijvoorbeeld privacy, reputatie of veiligheid betreffen.

1. **Privacy:** Een persoon kan bezwaar maken tegen publicatie als de foto hun persoonlijke leven onthult of hen in een compromitterende positie toont.
2. **Reputatie:** Als de foto schadelijk is voor de reputatie van de persoon, kan publicatie worden tegengehouden.
3. **Veiligheid:** Bijvoorbeeld als de persoon in de foto een bedreiging ontvangt door herkenbare publicatie.

Mensen op straat fotograferen

Openbare ruimte: Fotograferen is toegestaan.

Semi-publieke ruimte: Fotograferen kan beperkt worden door huisregels.

Tips:

1. Controleer de locatie
2. Vermijd conflicten
3. Wees transparant

Toelichting:

Fotografie in de openbare ruimte is toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de gefotografeerden. Je mag mensen op straat fotograferen omdat zij zich in een publieke ruimte bevinden. Echter, als je de foto commercieel wilt gebruiken of publiceren, dan kan het portretrecht een rol gaan spelen.

Praktische Tips:

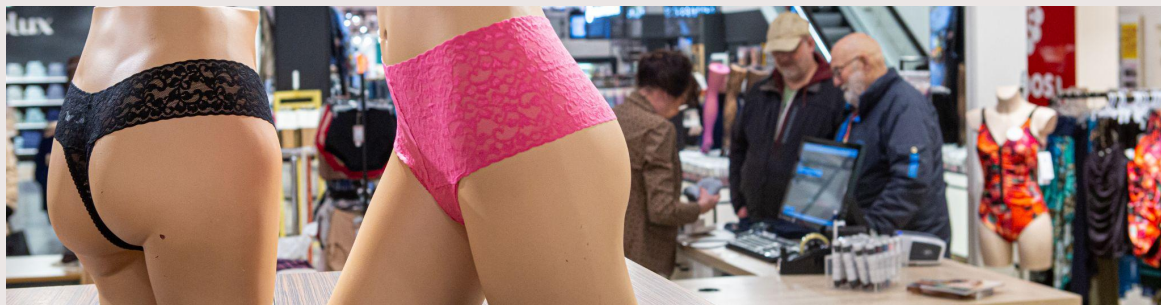
1. **Check de locatie:** In openbare ruimtes kun je vrij fotograferen, maar in semi-publieke ruimtes zoals winkelcentra kunnen specifieke regels gelden.
2. **Vermijd conflicten:** Wees bewust van de situatie. Fotografeer geen mensen in kwetsbare situaties (bijv. dronkenschap, minderjarigen) zonder expliciete toestemming.
3. **Wees transparant:** Wanneer mogelijk, informeer mensen dat je ze fotografeert, vooral als je foto's later gepubliceerd worden.

A

Fotograaf onbekend

A

Fotograaf: Fokke Linolux

A

Fotograaf onbekend

Fotografie tijdens evenementen

Openbaar evenement: Fotograferen van publiek en artiesten toegestaan.

Publicatie: Toestemming nodig bij commercieel gebruik.

A

Toelichting: Tijdens festivals en concerten gelden de regels van de openbare ruimte. Het fotograferen van het publiek en artiesten is toegestaan. Echter, voor het **commercieel gebruik** van deze foto's is toestemming nodig. Het is altijd belangrijk om de huisregels van de evenementenorganisator te checken. Sommige evenementen hanteren strikte regels over fotografie.

Voor artiesten: Optredens worden vaak gezien als openbaar. Toch kan de artiest bezwaar maken tegen commercieel gebruik van hun portret, vooral als het hun imago of commerciële belangen schaadt.

Tijdens openbare evenementen zoals festivals en concerten mag je foto's maken van zowel het publiek als de artiesten. Echter, het portretrecht blijft van toepassing bij publicatie. Wil je de foto's commercieel gebruiken (bijvoorbeeld verkopen of in reclame gebruiken), dan is toestemming van de geportretteerden nodig, tenzij zij geen redelijk belang hebben om bezwaar te maken.

Foto's op social media en tentoonstellingen

Social media: Publicatie is vaak toegestaan voor niet-commercieel gebruik.

Tentoonstellingen: Niet-commercieel gebruik kan zonder toestemming, tenzij er een redelijk belang is.

A

Toelichting: Social media wordt gezien als een vorm van publicatie. Hoewel je in principe foto's van mensen mag plaatsen als het geen commercieel doel dient, kan het portretrecht toch in beeld komen als de persoon een redelijk belang heeft (bijvoorbeeld aantasting van reputatie of privacy). Bij commercieel gebruik (zoals advertenties of verkoop van de foto) is toestemming bijna altijd vereist.

Voor kunst- of fotografietentoonstellingen: Hier wordt niet-commercieel gebruik vaak ruim geïnterpreteerd. Toch moet je rekening houden met situaties waarin de geportretteerde bezwaar kan maken (bijvoorbeeld als de foto hun privacy schendt).

Foto's die je deelt op social media worden gezien als een vorm van publicatie. In de meeste gevallen mag dit zonder voorafgaande toestemming, tenzij het gaat om commercieel gebruik of de geportretteerde een redelijk belang heeft om bezwaar te maken. Hetzelfde geldt voor foto's die je gebruikt in een kunsttentoonstelling: meestal mag dit, tenzij je inbreuk maakt op de rechten van de afgebeelde persoon.

Verkoop van foto's van niet-bekende personen

Commercieel gebruik: Altijd toestemming van de geportretteerde vereist.

Quitclaim: Bescherm jezelf met schriftelijke toestemming.

A

Toelichting: Bij het verkopen van foto's van niet-bekende personen is het essentieel om toestemming te hebben. Dit geldt ook als de personen bijvoorbeeld toevallig op de achtergrond staan. Een **quitclaim**-formulier is hierbij cruciaal. Hiermee geef je de geportretteerde duidelijk aan waarvoor de foto zal worden gebruikt en verkrijg je de nodige toestemming.

Verantwoordelijkheid voor foto's bij werk voor de krant

Auteursrecht bij fotograaf: Tenzij anders afgesproken.

Verantwoordelijkheid voor gebruik: Bij de opdrachtgever, maar fotograaf kan aansprakelijk zijn.

A

Als je voor een krant werkt, behoud je als fotograaf normaal gesproken het auteursrecht, tenzij je expliciet akkoord gaat met een volledige overdracht van rechten. De verantwoordelijkheid voor het correct gebruiken van de foto's ligt dan bij de krant. Maar als de fotograaf op de hoogte is van mogelijke schendingen van het portretrecht, kan ook de fotograaf aansprakelijk zijn.

Praktische Tips voor Fotografen

A

Vraag toestemming waar nodig.

Gebruik een quitclaim voor commercieel gebruik.

Wees transparant bij het fotograferen van mensen.

Vraag toestemming: Vooral bij commercieel gebruik of in situaties waarin het portretrecht zou kunnen opspelen. Dit is altijd de veiligste optie.

Gebruik een model quitclaim: Wanneer je foto's wilt verkopen of commercieel publiceren, vraag altijd schriftelijke toestemming aan de gefotografeerde. Dit kan veel problemen voorkomen.

Wees transparant: In sommige gevallen is het niet verplicht om mensen op de hoogte te stellen dat ze gefotografeerd worden (bijvoorbeeld op straat), maar het is een goede gewoonte om dit toch te doen, zeker als je de foto's later publiceert.

Ken de regels van de locatie: In semi-publieke ruimtes of evenementen kunnen specifieke regels gelden. Vraag vooraf toestemming van de organisatie als je twijfelt.

Vermijd kwetsbare situaties: Fotografeer geen mensen in compromitterende situaties zonder hun toestemming. Dit kan juridische problemen opleveren en negatieve reacties uitlokken.

Vragen?

Akkerman Legal
Malou Akkerman

www.akkerman.nl
malou@akkerman.nl
+31 6 20 35 80 93